

Förvaltningsplan Natura 2000

Natura 2000-område	Naturreseptatet Nåtö-Jungfruskär
Natura 2000-kod	FI1400005
Totalareal	124 ha landområde 427 vattenområde
Fastställd:	1997, naturreseptat sedan 1985
Områdestyp, status	SAC-område

Natura 2000

Natura 2000 har sitt upphov i EG:s habitat- och fågeldirektiv. Länderna inom Eu ska föreslå områden av gemenskapsintresse (Sites of Community Importance, SCI) utgående från de naturtyper och arter som nämns i art- och habitatdirektivet. Tillsammans med de områden som utpekats enligt fågeldirektivet bildar dessa så kallade särskilda skyddsområden (Special Protection Areas, SPA) inom Natura 2000-nätverket.

Förvaltningsplanen

Varje Natura 2000 – område ska omfattas en förvaltningsplan med en beskrivning av området och dess naturvärden, vilka hot som området berörs av samt vad som krävs för att området ska bevaras. Planen ska också fungera som ett verktyg vid tillståndsprövningar och planeringsarbete. Förvaltningsplanen utarbetas och fastställs av Ålands landskapsregering som även bär det yttersta ansvaret för att målsättningarna för området uppfylls. Ändringar i förvaltningsplanen medför att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda får då ett nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är betydande.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000 -områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, vilket även i viss mån gäller åtgärder utanför Natura 2000 –området. I de fall som de kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med Ålands landskapsregering innan åtgärden påbörjas.

Underlag

En kartläggning med utbredning (utgående från dagens situation) av alla ingående naturtyper finns hos landskapsregeringen. Habitaterna har avgränsats utifrån flygbildtolkning och därefter granskats mot uppgifter från fältbesök.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 –området är att de naturtyper och arter som finns i området ska bevaras långsiktigt. En så kallad gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för varje naturtyp och art inom deras biogeografiska region. Området i fråga är en viktig del av det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 är uppbyggd av.

Beskrivning

Naturreservatet Nåtö-Jungfruskär är det sammansatta resultatet av en lång tid av införskaffande av fredningsobjekt och ägs av landskapet Åland. Holmen Jungfruskär har varit fredat sedan 1943, Idholm kom till landskapets ägo och fredades 1949 och Nåtöreservatet har funnits sedan 1964 men har utvidgats i omgångar och i mitten av 1980-talet inleddes även de två ovannämnda öarna till Nåtö-helheten.

Området är till sin karaktär mycket varierande med åker, äng, skog och skärgård. Området kan anses utgöra kärnan av landskapets innehav av lövängsområden och floran där är mycket artrik och gynnad av aktiv hävd med både slätter och bete. Lövängsområdet på nåtö betraktas som det mest klassiska i hela Finland.

Ön Idholm har vid inventeringar visat sig vara det botaniskt sett mest artrika av alla undersökta områden på Åland.

På Jungfruskär finns det största sammanhängande beståndet av idegran i den norra Östersjöregionen.

En naturstig som ger möjlighet till kortare eller längre promenader finns på Nåtö hemland. Även på Jungfruskär finns en naturstig för att besökare kan få del av idegransbeståndet.

Översikt

Skärgårdsdelen av reservatet utgörs av åtta vackra holmar och fyra holmskiften med rik och omväxlande natur. Den skogslika förekomsten av idegran är den största på Åland och även den största sammanhängande i hela Östersjöregionen. På öarna inre och yttre Korsö finns avsnitt av skärgårdsskog, delvis i urskogsartat tillstånd.

Eskskär, Idholm, Senskär och Slätholm har lövängskaraktär och sköts på traditionellt sätt. Ett bestånd av kungsängslilja finns i det s.k. Eskskärsklevet samt idegran.

Under våren blommar blåsippor, vitsippor, gulsippor, nunneört, vårlök och gullvivor tillsammans med orkidéerna Adam och Eva och St Pers nycklar. Fågelstarr, vårklynne, murgrönsveronika, blodnäva, solvända, jungfrulin, krissla, flockmaskros, strandmaskros, lundviol och strandviol påträffas också i reservatet. På Sesleria-ängen blommar majviva under våren

Av hotade insekter har bifuktbagge, svarthårig kvistbock, säckbagge, vågbandad brunbagge, svartvit trägnagare, olvonguldmal påträffats.

Lavar som liten blekspik och olika arter av sällsynta svampar förekommer inom området.

Faunan är också mångfasetterad. Flera arter av hålbbyggare och nötkråkan häckar inom reservatet.

Kulturlämningar

Byggnaderna som har hört till Norrgårds skärgårdshemman som underhålls av landskapsregeringen och vissa av husen används i Nåtö Biologiska stations verksamhet.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp

Naturtyper på området

1630 Havstrandängar av Östersjötyp

6530 Lövängar av fennoskandisk typ

9070 Trädklädd betesmark

1630 Havstrandängar av Östersjötyp

Beskrivning: Strandängar som är eller har varit påverkade av slåtter och/eller betesdrift med i regel lågvuxen vegetation. Vegetationen påverkas av naturliga faktorer som t.ex. landhöjning, vattenståndsväxlingar och isskrap som gör den i regel tydligt zonerad. Floran och faunan är artrik med flera ovanliga arter. De mest salttåliga arterna växer närmast vattenbrynet. Följande egenskaper representerar naturtypen: stor areal, lågvuxenhet, stor artrikedom, litet inslag/liten täckningsgrad av vass och buskar. De mest representativa områdena utnyttjas i regel för bete eller så har betet upphört för en kort tid sedan.

Bevarandemål: Bevara den typiska vegetationszonering som har utvecklats under en lång tid och som påverkas av landhöjningen, det rika fågellivet, ingen tillförsel av handgödsel och ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i habitatet.

Hotbild/negativ påverkan: I samband med det minskande betet utgör igenväxning av vass och buskar ett stort hot mot dessa ängar.

Bevarandeåtgärder:

- Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer.
- Gynnsamt tillstånd/bevarandestatus förutsätter att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området.
- Strandängarna är beroende av hävd för att bevara sina naturvärden och sin lågvuxenhet.

6530 Lövängar av fennoskandisk typ

Beskrivning:

Vegetationskomplex bestående av små dungar med lövträd och runnor av lövbuskar omväxlande med öppna ängsgräntor. De vanligaste trädslagen är ask, björk och klibbal. Även ek och sälg kan förekomma. Numera är de kontinuerligt hävdade lövängarna få. Lövängarna kan indelas i två huvudtyper: hamlingsängar och stubbskottsängar. I skötseln av hamlingsängaringår, rydjning, bete och hamling. Träden på stubbskottsängarna hamlas inte regelbundet. Lövängarna uppvisar en stor artrikedom med många sällsynta och hotade hävdberoende arter samt många hotade epifytarter som växer på gamla lövträd på tämligen öppna växtlatser. Naturtypen omfattar såväl hävdade lövängar som igenvuxna områden med gamla träd som tidigare hamlats. Övergivna lövängar som blivit trädbevuxna räknas inte till naturtypen.

Bevarandemål:

Arealen av hävdad löväng bibehålls eller ökas. Det främsta syftet är att bibehålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen så att de typiska arterna inte minskar påtagligt i området på biogeografisk nivå.

Hotbild/negativ påverkan:

- Gödsling, kalkning, dikning eller introduktion av främmande arter.
- Markskador
- Utebliven eller felaktig skötsel
- Förändringar i angränsade områden
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar
-

Bevarandeåtgärder:

- Ett mångfacetterat kulturlandskap bibehålls genom röjning, hamling, rydjning, bete.
- Ingen övergödning och ett rikt växt- och djurliv ökar möjligheten att uppnå gynnsam bevarandestatus för naturtypen.

9070 Trädklädd betesmark

Beskrivning: Naturtypen förekommer på fastmark och utgörs av inhemska trädslag. Hävdkontinuiteten är lång såväl som trädkontinuiteten med inslag av gamla träd. Normalt förekommer bete i naturtypen. Fältskiktet behöver ljus och fortsatt hävd för att inte grässvålen ska luckras upp. Många organismer som lever på vidkorniga träd måste ha ljus och värme för att inte konkurreras ut.

Bevarandemål: Arealen ska bibehållas i form av bete. Antalet gamla och ihåliga träd bör på lång sikt öka.

Hotbild/ negativ påverkan:

- Utebliven eller olämplig skötsel.
- Utebliven röjning.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd.
- Överbete.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer.
- Spridning av gödsel.
- Tillskottsutfodring.
- Användning av avmaskningsmedel.
- Bristande träd- och buskföryngring.
- Markexploatering.
- Skogsplantering i hagmarker.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Markberedning och plantering.
- Ökat graninslag i lövbärande hagmarker.
- Luftföroreningar.

Bevarandeåtgärder:

- Skötsel inom ramen för djurhållning/betesdrift.
- Områdesskydd.
- Frivilliga avsättningar.

- Förvaltning av skyddade områden.
- Fysisk planering.
- Gröna skogsbruksplaner.
- Information och rådgivning.
- Genomförande av åtgärdsprogram.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

För utpekade arter är målet att bibehålla eller uppnå en livskraftig stam inom Åland. Värdena nedan ska ses som riktvärden för det aktuella Natura 2000 – området. För många av arterna är kunskapen om utbredning och populationer begränsad.

Arter enligt fågeldirektivet

Havsörn

Fiskjuse

Järpe

Kornknarr

Brushane

Skräntärna

Fisktärna

Berguv

Pärluggla

Skötselåtgärder och uppföljning

Ålands landskapsregering har hand om skötseln av området. De olika naturtyperna sköts på traditionellt sätt. Lövängspartierna sköts med slåtter, hamling, efterbete, röjning och rydjning. Strandängarna betas och slås.

Inträngande gran tas bort och markstädning utförs vid behov på områden som inte berörs av hävd. Fallvirke och även löv lämnas kvar som faunadepåer.

Betesdjuren utgörs av nötkreatur och får enligt särskilt system.

Områdets status och utveckling följs upp genom inventering av utvecklingen av bl.a. fågelliv, ängsvegetation och arter som är typiska för de respektive naturtyperna.